

BREDE **SCHOOL** *academie* ZAAANSTAD

CURRICULUM

Team BSA Zaanstad: M.Pijl; M.Steen, P.Adams, V. Verhulst en M. Catney

© 2021

Inhoudsopgave

Uitgangspunten BSA	Pagina 3
Missie	
Visie	
Onderwijstijdverlenging	
Academische houding en cultuur	
Autonome motivatie	Pagina 5
Creatief denken en vragen stellen	
Austin's Butterfly	Pagina 6
Teach Like a Champion	
BSA-lokaal / - inrichting	Pagina 7
De BSA leerling	Pagina 8
Profiel BSA leerling	
Selectieprocedure	Pagina 9
Het BSA programma	Pagina 10
Algemeen	
Leestafel	
Agenda	Pagina 11
Woordenschat	Pagina 12
Tekst	Pagina 13
Onderzoek	Pagina 16
Thema	Pagina 16
Bijzondere verwerkingsvormen	Pagina 18
Boekenclub	
Voortgangsrapportage	Pagina 20
Feedbackverslag/-gesprek	
Contact met de scholen	Pagina 21
Cultuur	Pagina 22
Altijd welkom/thuis-komen	
Gericht open	
Personeel	Pagina 23
Duurzaamheid	Pagina 24
Passend aanbod	Pagina 25
Alle kinderen welkom	
Passend onderwijs	
Contact met ouders/externen	Pagina 26
Contacten met ouders	
Contacten met scholen	
Contacten met externen	

Inleiding

Op de Brede School Academie wordt gewerkt volgens een bewezen effectief onderwijsconcept. Dit concept wordt ook op andere locaties in Nederland gehanteerd, zoals bijvoorbeeld bij de BSA in Utrecht, Schiedam en Tiel.

Bij de landelijke afspraken hanteren we vooral dezelfde basisonderdelen:

- Start met een Leestafel, waarbij diverse kranten worden ingezet
- Werken met een bijzondere tekst, waarbij ook aandacht is voor woordenschatontwikkeling
- Onderzoek doen
- Een boekenclub
- Een uitdagende leeromgeving met veel aandacht voor boeken, lezen en kennis van de wereld

In dit curriculum lees je de uitwerking van de basisonderdelen en de overige onderdelen die de BSA Zaanstad uniek maken. Met het team ontwikkelen en verbeteren we dit curriculum steeds verder. Het wordt dan ook jaarlijks ter discussie gesteld en opnieuw vastgesteld.

Deze versie is vastgesteld op 29 september 2021

Uitgangspunten van de BSA

Missie

De BSA biedt doelgroepkinderen de gelegenheid hun potentie waar te maken en bereidt hen voor op een succesvolle schoolloopbaan.

Visie

BSA Zaanstad is bedoeld voor talentvolle doelgroepkinderen uit de groepen 6, 7 en 8 van de betrokken basisscholen van Agora, SIOZ en Zaan Primair. BSA-leerlingen doen het goed op school, maar zij slagen er niet in om hun leerpotentieel volledig te benutten. Oorzaak is dat de beheersing van de Nederlandse taal achterblijft bij hun intellectuele capaciteiten en ambitie. Om het onmiskenbare talent van deze kinderen tot volle bloei te laten komen, biedt de BSA een intensief naschools programma waarin lezen, begrijpend lezen, woordenschatuitbreiding en kennis van de wereld centraal staan. Tegelijkertijd stimuleert de BSA een intellectuele cultuur van nieuwsgierigheid, plezier in leren en stelt de BSA hoge eisen aan inzet en prestaties. De gedachte hierachter is dat talent niet alleen een kwestie is van kunnen, maar ook van willen en doorzetten.

Een fundamenteel element van het BSA-concept is de 'omkering': het uitgangspunt dat ouders en kinderen worden aangesproken op hun mogelijkheden en niet op hun beperkingen. Het is een eer om naar de BSA te gaan! Dit uitgangspunt is zichtbaar in de gewenste academische leerhouding, in een uitdagend curriculum en ook in vorm en aankleding van de leeromgeving. Essentieel is de academische cultuur die de BSA voorstaat. De BSA wil geen school zijn, maar een inspirerende plek die kinderen voorbereidt op de intellectuele cultuur van bijvoorbeeld het gymnasium.

Onderwijstijdverlenging

De BSA maakt deel uit van het gehele onderwijsaanbod en verdiept de didactische en pedagogische aanpak en de inhoud van het onderwijs dat kinderen op hun reguliere school genieten. Daarmee past het originele BSA concept bij een van de pilots van de onderwijstijdverlenging. Tot op de dag van vandaag wordt het op die manier (onderwijstijdverlenging aan doelgroepkinderen) aangeboden. De BSA onderscheidt zich duidelijk van de reguliere basisschool door de academische cultuur.

Academische houding en cultuur

De academische cultuur op de BSA bestaat uit een academische houding (zie verderop), vaardigheden en culturele bagage. Deze drie facetten zijn zichtbaar bij de leerlingen, de docenten en in het BSA-curriculum. In deze uitwerking richten we ons op het belang van deze facetten in een breed kader, met het oog op de ambities die we hebben voor BSA-leerlingen met betrekking tot het vervolgonderwijs en hun toekomstig functioneren in de samenleving. De BSA-docent heeft hierin een brede taak: instructie geven, het leren van de leerlingen faciliteren en begeleiden, maar ook – en dat maakt de BSA-cultuur bijzonder – als 'gids' functioneren ten behoeve van de algemene, brede vorming van de leerlingen, door de academische cultuur 'voor te leven'. Idealiter is de academische cultuur dan ook niet beperkt tot de BSA (als plek) of tot de periode waarin een leerling of docent met de BSA te maken heeft; het is een permanent kenmerk, dat voor een belangrijk deel bepaalt hoe je je verhoudt tot de wereld om je heen en hoe je je daarin kunt blijven ontwikkelen.

Bij sommige ouders leeft er een misverstand over de doelstellingen van de Brede School Academie. Dat misverstand luidt: 'de BSA draait om het verbeteren van de resultaten op het gebied van begrijpend lezen'. Dat is een begrijpelijke, maar onjuiste gedachte. Begrijpend lezen is het middel dat wordt ingezet om een veel bredere opdracht te verwezenlijken: doelgroepkinderen de gelegenheid geven hun potentie waar te maken en hen voor te bereiden op een succesvolle schoolloopbaan. Uiteraard spelen de vaardigheden rondom begrijpend lezen een belangrijke rol. Maar er is meer.

Doelgroepkinderen voelen zich, eenmaal op bijvoorbeeld het gymnasium, als 'Alice in Wonderland'. De gymnasiale cultuur is hen onbekend. Omgekeerd leven bij veel gymnasiumdocenten opvattingen en vooronderstellingen over hun leerlingen. Ze hebben verwachtingen waaraan doelgroepleerlingen niet kunnen voldoen. Daarbij gaat het enerzijds om vaardigheden als onderzoeken, presenteren en

debatteren. Net zo belangrijk is de veronderstelde academische houding van leerlingen, dan gaat het om begrippen als ambitie, nieuwsgierigheid en zelfstandigheid.

Ambitie

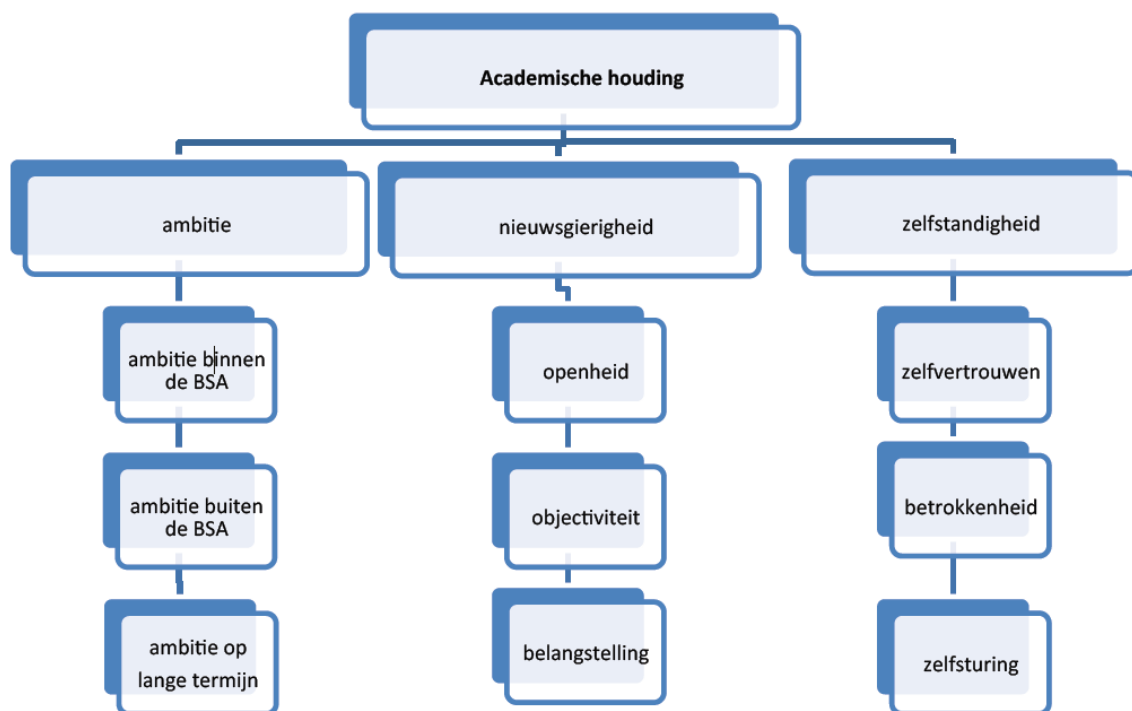
Ambitie is de motivatie om succesvol te zijn, om goed te zijn in wat je doet en bereid te zijn om je daar tot het uiterste toe in te spannen. “Je best doen” en “hard willen werken”, dat zijn de kernbegrippen. Ambitie kan betrekking hebben op een taak: een opdracht zo goed mogelijk willen uitvoeren. Het kan ook betrekking hebben op een breder perspectief: de schoolloopbaan en verdere toekomst.

Nieuwsgierigheid

Nieuwsgierigheid is de belangrijkste prikkel voor persoonlijke ontwikkeling. Het is een basishouding van verwondering tegenover de buitenwereld. Een nieuwsgierig iemand wordt geleid door zijn eigen vragen en staat onbevangen en kritisch tegenover informatie die op hem afkomt.

Zelfstandigheid

Zelfstandigheid heeft betrekking op de mate waarin iemand in staat is om zijn eigen leren vorm te geven. Iemand kan zelfstandig leren binnen en buiten de formele schoolse contexten. Zelfstandigheid vereist motivatie en vaardigheden. Zelfstandig leren is niet per se individueel leren; je kunt ook zelfstandig leren in tweetallen of groepjes.

De academische cultuur op de BSA komt tot uiting door het stimuleren van:

- Creativiteit (probleemoplossend denken, kennis combineren)
- Kritisch denken (waarom is dat zo? perspectiefwisselingen)
- Nieuwsgierigheid (hoe zit dat nou? eigen verwondering, echt waar! wat ik nou gelezen heb!)
- Interactie (horizontaal: kinderen doen in tweetallen onderzoek, kinderen geven elkaar feedback, verticaal: tips geven tijdens langslippen en simultaan: tegelijk op meerdere plekken)
- Authenticiteit (kinderen kiezen zelf het onderwerp, eigen mening)

Autonome motivatie

Een belangrijk uitgangspunt voor de BSA is om de autonome motivatie van kinderen aan te boren. Kinderen die autonoom gemotiveerd zijn laten diepgaand leren zien, zij kunnen dit beter langdurig volhouden en hun plezier in leren is hoger. Daarnaast is er meer transfer van opgedane kennis in nieuwe situaties. Autonome motivatie wordt door medewerkers op de BSA gestimuleerd door structuur en houvast te bieden en door een leerkrachtstijl die autonomie ondersteunt. Bij deze stijl zijn leerkrachten actief in het identificeren, voeden en opbouwen van deze persoonlijke waarden en interesses. Leerkrachtgedrag dat bovenstaande stimuleert is:

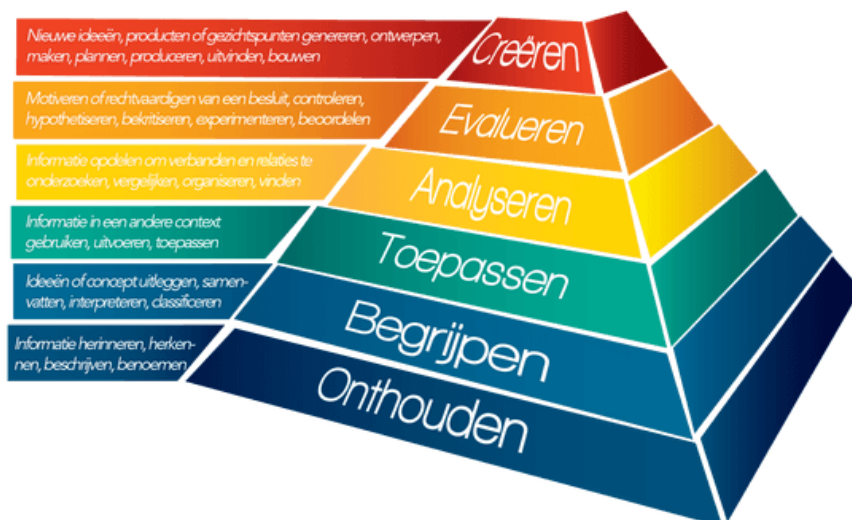
- Verwachtingen duidelijk maken, door bijvoorbeeld een standaard te geven waar het onderzoek aan moet voldoen.
- Consequent opvolgen van richtlijnen.
- Stappenplannen opstellen. Kinderen krijgen duidelijk formats om mee te werken.
- Positieve feedback geven en vertrouwen schenken. Tips worden op een ondersteunde manier gegeven. (bv. 'misschien kun je het eens op deze manier proberen'). Dit in tegenstelling tot een controlerende manier (bv. 'je zou het beter zo eens proberen op te lossen').
- Hulp bieden door tips te geven. Tussentijdse feedback maakt een wezenlijk deel uit van het onderzoek. Kinderen krijgen de gelegenheid om aan de slag te gaan met hun werkpunten.
- Optimaal uitdagende taken aanbieden. We differentiëren in ons aanbod.
- Keuzes aanbieden, zodat leerlingen hun eigen interesses en waarden kunnen realiseren.
- Voldoende tijd om zelfstandig te werken en problemen alleen proberen op te lossen.
- Luisteren naar leerlingen. Vragen naar de wensen.
- Leerlingen spreektijd geven.
- Empathie tonen.
- Aanbieden van een uitleg of rationale, waarmee leerkrachten een zinvolle en specifieke uitleg geven voor het uitvoeren van een bepaalde taak of opdracht.

Creatief denken en vragen stellen

Vragen stellen is een van de belangrijkste vaardigheden die we op de BSA aan kinderen leren. Zelf vragen mogen stellen verhoogt de autonome motivatie en verbetert denkvaardigheden. Het is ook een van de meest uitdagende vaardigheden om aan te leren.

Het is voor veel kinderen een ontdekking om te beseffen dat er verschillende soorten vragen zijn die ook tot verschillende soorten antwoorden leiden. Kinderen zijn gewend aan geheugenvragen, die kennis reproduceren. Die worden in normale lessen vaak gesteld. Dit zijn niet de vragen die kwalitatief hoog denkwerk opleveren.

Bij de BSA gebruiken we de terminologie van de taxonomie van Bloom. Daarnaast maken we onderscheid tussen gesloten en open vragen. Open of divergente vragen geven meerdere antwoorden. Beide soorten vragen kunnen overigens vervolgvragen uitlokken. Divergente vragen makkelijker dan convergente vragen, omdat divergente vragen discussie uitlokken en creatievere denkstrategieën vereisen.

In de Taxonomie van Bloom worden zes niveaus onderscheiden: onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren. De niveaus dienen om een onderscheid te maken in de complexiteit van het kennisniveau waar een beroep op wordt gedaan. Er wordt hiermee geen volgorde voorgeschreven waarin een bepaald niveau aan bod zou moeten komen.

De complexere vragen richten zich op:

- Stimuleren van leerlingen kritischer na te denken
- Stimuleren van het probleemoplossend denkvermogen
- Ontlokken van discussie
- Stimuleren van leerlingen om zelfstandig op zoek te gaan naar informatie

Feedback, inzet van Austin's butterfly

Hulp bieden en feedback geven zijn hierboven genoemd als belangrijke leerkrachtvaardigheden. Bij de BSA wordt gebruik gemaakt van de methodiek van Ron Berger, zoals die te zien is in het fragment Austin's butterfly. Kern van de methodiek is dat iedereen kan streven naar excellentie door zijn werk te verbeteren met behulp van gerichte en precieze feedback. Kinderen zou geleerd moeten worden dat een werkstuk zelden in een keer af is. Kinderen die werk overdoen, niet als straf maar als normaal onderdeel van het werk, ondervinden dat een goede prestatie tot stand komt, door doelbewust werken en dat doorzettingsvermogen loont. Het leert kinderen dat we de standaarden die gegeven worden, serieus nemen.

De feedback wordt nog effectiever als medeleerlingen de feedback geven. Kinderen die feedback geven, zijn bezig met analytisch denken. Ze worden zich bewust van de factoren die bijdragen aan goed onderzoek en een goede presentatie. Kinderen raken meer betrokken bij elkaars werk. Tijdens presentaties hebben ze een taak.

Werken met deze methodiek betekent bezig zijn het doorzettingsvermogen, het streven naar excellentie en het uitgaan van groei (growth mindset).

Goed feedback geven en ontvangen is niet simpel. Het moet gemodeld worden en de spelregels moeten geoefend worden.

- Feedback moet gericht zijn op verbetering. Het is gericht op het werk. Het is geen kritiek, het is een kans om jouw werk te verbeteren. Feedback is een kans om te leren.
- De toon is altijd vriendelijk. Een mogelijke standaardzin is: goede poging, maar dit zou beter kunnen...
- Feedback is altijd precies, zodat het kind begrijpt wat verbeterd moet worden.
- Feedback geef je stap voor stap. Dus 1 verbeterpunt per keer.

Teach Like a Champion

Bij de BSA wordt gebruik gemaakt van verschillende technieken uit Teach Like a Champion. Belangrijke technieken die centraal staan zijn:

- Rekken: het blijven doorvragen: Hoe kom je tot dat antwoord? Kun je het bewijzen? Weet je nog een mooier woord hiervoor?
- De formulering telt: ervoor zorgen dat kinderen de juiste grammatica gebruiken, spreken in volledige zinnen en verstaanbaar zijn.
- Geen excuses: we spreken over *uitdagende* onderwerpen op de BSA en niet over "onderwerpen die misschien wel te moeilijk zijn voor jullie"
- Weet niet geldt niet: van elke leerling mag, ongeacht een vinger, een antwoord worden verwacht. Op het moment dat een leerling dat niet kan geven, wordt het later nogmaals gevraagd.

BSA-lokaal / -inrichting

Over de inrichting van de Brede School Academie is goed nagedacht. De uitstraling sluit aan bij het idee van een 'academische leeromgeving'. Het beeld van de traditionele schoolklas is met opzet vermeden. Kinderen moeten zich er van bewust zijn dat ze zich in een bijzondere, exclusieve omgeving bevinden, die inspireert tot een actieve en betrokken leerhouding. De inrichting moet ook het gevoel geven dat je ook kunt leren op andere plekken dan op school.

Een belangrijk aspect van het BSA-curriculum is de aansluiting bij de actualiteit van het nieuws. Die actualiteit moet voelbaar zijn in de klassen. Er is een breed aanbod van actuele kranten. In elke klas hangt een enorme wereldkaart zodat meteen kan worden geduid waar het nieuws zich afspeelt.

De BSA nodigt de leerlingen uit tot lezen. Hoe meer, hoe beter. In elk lokaal is een brede collectie fictie en non-fictie boeken aanwezig, die de kinderen naar hartenlust kunnen lenen. De boeken worden zo aantrekkelijk mogelijk gepresenteerd, in kasten en op tafels. Ook in de gangen en andere ruimtes wordt voortdurend jeugdliteratuur gepresenteerd.

Veel activiteiten vinden in de hele groep plaats. Hiertoe staat er een grote steigerhouten tafel, waaromheen iedereen kan zitten en er groeps gesprekken en groepsinstructie plaats kunnen vinden. Daarnaast werken de kinderen soms in twee- of drietallen aan het beantwoorden van onderzoeksvragen. Voor ieder tweetal is een laptop beschikbaar. De docent heeft een digibord. Daarnaast wordt gewerkt met flip-overs en handouts.

De docent hangt de woorden per week met de betekenis ernaast op een vel aan de muur. De woorden blijven zes weken hangen, waardoor de woordflappen kunnen worden gebruikt voor consolideringsoefeningen.

Voor alle zaken die voor de BSA worden aangeschaft wordt gezocht naar materialen die passen bij de visie. Dat wil zeggen: hoogwaardige materialen die een academische uitstraling hebben.

De BSA-leerling

Profiel BSA-leerling

BSA-leerlingen geven blijk van een hoog leerpotentieel, het denk- en leerniveau is over de gehele linie op havo/vwo-niveau, maar blijft relatief achter bij vakken waar taalvaardigheid een grote rol speelt. Bij vakken waar taal een minder grote rol speelt, presteren zij relatief beter. De achterblijvende taalvaardigheid vormt de belemmering om op het potentiële niveau te presteren. Hun taalachterstand komt dus niet voort uit een ander probleem, zoals dyslexie of een gedragsprobleem. Als deze kinderen hun taalvaardigheid ontwikkelen, is de verwachting dat zij zullen presteren op een niveau dat bij hun leerpotentieel past. Zij halen dan een havo/vwo-niveau. De kinderen zijn zich hiervan bewust en zijn zeer gemotiveerd om hun taalniveau te verbeteren.

De leerling behaalt goede resultaten, is nieuwsgierig en heeft geen gedragsproblemen. De leerling is een excellente leerling met havo/vwo-potentie!

- **Onderpresteerder:** leerling presteert structureel minder dan hij, op grond van zijn capaciteiten zou kunnen, en belandt als gevolg daarvan, ten onrechte op het VMBO. Dient wel te voldoen aan onderstaande criteria!
- **High potential:** leerling presteert conform de verwachting, en stroomt ook uit naar HAVO/VWO. Hoewel de leerling niet onderpresteert zou hij toch baat hebben bij een uitbreiding van onderwijsleertijd omdat bijvoorbeeld thuis geen Nederlands wordt gesproken of hij/zij uit een taalarm milieu komt.

Resultaten

- Cito rekenen laatste 3 toetsen (overwegend I en II scores) Mochten er IV of zelfs V scores bij zitten, komt deze leerling NIET in aanmerking.
- Cito begrijpend lezen laatste 3 toetsen (minimaal IV score, voorkeur vanaf III scores)

Werkhouding

- Brede interesse; is leergegericht/betrokken; heeft doorzettingsvermogen; maakt huiswerk; kan samenwerken
- Motivatie (ouders moeten 100% achter concept staan)
- Positieve bijdrage aan pedagogisch klimaat

BSA-kinderen zijn dus geen kinderen die:

- Over de gehele linie gemiddeld scoren en van wie niet wordt verwacht dat door het verhogen van hun taalniveau de andere vakken opeens ook heel goed gaan.
- Wel goed scoren, maar door andere oorzaken dan taalachterstand onderpresteren: bijvoorbeeld door hun thuissituatie, dyslexie, gedragsprobleem.
- Goed scoren en voor wie de Nederlandse taal geen belemmering vormt.
- Onderpresteren als gevolg van taalachterstand, maar niet intrinsiek gemotiveerd genoeg zijn om hard te werken aan hun taalvaardigheid.

<i>De leerling</i>	
Is betrokken	Weet wat hij/zij kan
Is gemotiveerd	Gaat zorgvuldig met anderen om
Is nieuwsgierig	Gaat zorgvuldig met materialen om
Is geboeid	Is bewust van eigen mogelijkheden
Is positief	Is bewust van speciale positie
Wil leren	Trots op BSA-er te zijn
Denkt creatief	Waardeert de BSA setting
Is coöperatief	Kent eigen belemmeringen
Kan samenwerken	Levert goede producten
Kan luisteren	Leest
Is rustig	Maakt huiswerk
Is optimistisch	Heeft goed taalgebruik

Selectieprocedure

Week x	Scholen krijgen een bericht dat de aanmeldprocedure start. De school krijgt een Powerpointpresentatie en een bericht voor in de Nieuwsbrief aangeleverd.
Week x + 2	Schoolleiders / IB-ers zijn te gast bij de BSA om de belangrijkste punten voor de aanmeldprocedure door te nemen. Scholen geven aan de groepen van toekomstige BSA leerlingen informatie over de BSA.
Week x + 3	Scholen melden ouders van mogelijke BSA-leerlingen aan voor de informatieavond / online informatiebijeenkomst.
Week x + 4	Informatiebijeenkomst BSA voor ouders van mogelijke BSA-leerlingen
Week x + 5	Motivatiesprekken op de school met mogelijke BSA-leerlingen
Week x + 8	Scholen melden leerlingen definitief aan.
Week x + 9	Selectiecommissie komt bij elkaar en bepaalt of leerlingen aangenomen worden, op de wachtlijst worden geplaatst of worden afgewezen. Scholen ontvangen een overzicht van de aangemelde leerlingen en het vervolg per leerling.
Week x + 11	Nieuwe leerlingen zijn te gast bij de BSA, ze starten in het nieuwe schooljaar.

Het BSA-programma

Algemeen

Hierin bespreken we de structuur van de lessen en de opbouw per leerjaar, waaronder de eerste lesweek.

Leestafel

De doelen van de Leestafel zijn:

- Veel lezen
- Leesstrategieën toepassen zoals: samenvatten, verbanden leggen, etc.
- Leerlingen vormen een mening en kunnen die beargumenteren
- Verrijken van feitenkennis, verrijken van kennis van de wereld
- Discussie oproepen/uitlokken
- Uitbreiding van de woordenschat
- Mondeling kunnen verwoorden wat er is gelezen
- Begrijpend lezen en luisteren

Tijdsduur: inloop van kinderen niet meegerekend, 25 minuten

Werkwijze:

De leerkracht vermeldt het doel en/of de opdracht van de leestafel op de agenda. Ook verwijst hij met regelmaat naar het onderzoek van Kortlever en Lemmens. De leerlingen leren meteen bij binnenkomst naar de agenda te kijken, zodat ze zonder instructie gericht aan de slag kunnen. Na het lezen van de agenda gaan de leerlingen de krant lezen die hen, d.m.v. de naambordjes, is toebedeeld. De leerlingen installeren zich en beginnen meteen te lezen. Ze bladeren de kranten door en zoeken gericht een geschikt “BSA-artikel” dat ze willen lezen. Dat kan aan de hand van een opdracht van de leerkracht, maar ook zonder een opdracht. De leerkracht motiveert de leerlingen om een gerichte keuze te maken. Er heerst rust. De sfeer wordt geassocieerd met die in een bibliotheek of academie/universiteit. De leerkracht geeft de momenten van lezen duidelijk aan. Bij binnenkomst is het verkennend lezen, wanneer iedereen aanwezig is gaan ze op zoek naar een geschikt artikel, gevolgd door het voorbereiden van een BSA-artikel om te bespreken.

Bij de bespreking zijn er verschillende vormen. De leerkracht kan alle leerlingen in tweetallen de artikelen laten bespreken en/of kiest één of twee artikelen om klassikaal te bespreken. De leerkracht nodigt een leerling uit om zijn artikel te presenteren, daarbij stelt de leerkracht een vraag over de kop van het artikel. Bijvoorbeeld: “Schatten uit een metrolijn”, wat voor schatten zouden dat kunnen zijn? “Rutte op bezoek bij Trump”, wat zou je doen als je op bezoek bent bij Trump? De leerling vat daarna de kern van het artikel samen, daarbij wordt ook de bron genoemd. De leerkracht zorgt dat alle kinderen de inhoud van het artikel begrijpen. Daarna bespreken de leerlingen samen de tekst. Het is belangrijk dat leerkracht en leerlingen vragen stellen die stimuleren dieper op de materie in te gaan. Goede vragen leggen een verband met wat de leerlingen al weten en hun interesses. Goede vragen wekken nieuwsgierigheid op. De leerkracht is leidend in de interactie en bespreekt of modelt regelmatig hoe leerlingen met elkaar de tekst kunnen bespreken. Het bespreken duurt maximaal 5 minuten per artikel. De leerkracht streeft naar zoveel mogelijk interactie (verticaal, horizontaal en simultaan), zorgt voor aanvullende informatie, hints, suggesties en hypothesen en stelt vragen die het denken stimuleren en tegelijkertijd aanzetten tot reflectie, schematiseren en analyseren.

We maken tijdens de Leestafel onderscheid tussen praten **over** de tekst en praten **naar aanleiding van** de tekst. Je kunt pas praten naar aanleiding van de tekst, als iedereen de inhoud van de tekst helemaal begrepen heeft.

Praten over de tekst zorgt voor een gedeeld begrip van de tekst. Vragen die hierbij horen zijn:

- Wat is de titel van het artikel?
- Waar is dit artikel verschenen?
- Wat wordt er in het artikel gezegd over.... (eindexamen Chinees)?

- Staat er ook in wie....?
- Staat er ook in wanneer...?
- Staat er ook in waar....?
- Staat er ook in hoe....?

Praten naar aanleiding van de tekst zorgt voor een interessant inhoudelijk gesprek. Je kunt hier twee kanten op gaan: verdieping of discussie. Vragen die horen bij verdieping zijn:

- Hoe kan het nou dat...?
- Wat ik niet snap is...?
- Wat zou er gebeuren als...?
- Zou iedereen...?
- Hou zou dat in de toekomst gaan/ in het verleden gegaan zijn?
- Hoe zit dat eigenlijk in andere landen?

Vragen/ opmerkingen die horen bij discussie zijn:

- Ik denk dat de meningen daarover wel verschillen.
- Ben jij het daarmee eens?
- Ik vind dat toch vreemd, want....
- Nou, dat weet ik nog niet zo zeker.
- Wie heeft er nog een ander argument?
- Is dat wel waar?
- Weet je dat zeker?
- Wat zegt die.... in het artikel erover?
- Wat vind je daarvan?

De leerkracht maakt tijdens het nabespreken o.a. gebruik van de volgende technieken uit Teach Like a Champion:

- Begin bij het eind
- Rekken
- Goed is goed
- Weet niet geldt niet
- De formulering telt
- Bliksembeurt
- Geen excuses

Leerlingen worden na afloop van de Leestafel aangemoedigd de krant mee naar huis te nemen, zodat ze het artikel dat ze hebben gelezen ook thuis kunnen bespreken. Uiteraard mogen de kinderen ook een andere krant mee naar huis nemen. We willen namelijk dat de leescultuur thuis verbetert.

Agenda

De doelen van de Agenda doornemen zijn:

- Effectiviteit verhogen
- Leerlingen oriënteren zich op activiteiten en taken
- Leerlingen bewust maken van doelen
- Leerlingen structuur bieden: dit is de manier waarop we werken bij de BSA
- Voorbereiden op opbrengst in beeld brengen (aan het einde van de les)
- Opbrengstgerichte cultuur stimuleren
- Kinderen medeverantwoordelijk maken voor wat en hoe ze gaan leren

Tijdsduur: maximaal 5 minuten

Werkwijze:

Voorafgaand aan de les stelt een van de leerkrachten de Agenda samen. Per onderdeel van de agenda wordt het leerdoel aangegeven: datgene wat de leerlingen moeten kunnen na dit onderdeel. De leerkracht kan dit omschrijven door steeds te beginnen met woorden als 'Na afloop van.... Je kunt... Je weet... Je leert...' Een specifiek doel maakt het ook mogelijk om bij de nabespreking te controleren of dit doel op efficiënte wijze is bereikt. De complete Agenda is zoveel mogelijk de hele lesmiddag zichtbaar, maar in ieder geval wanneer de kinderen binnenkomen. Daardoor kunnen zij zich

bij binnenkomst al oriënteren op de lesonderdelen van die dag. Omdat de Agenda pas na het onderdeel 'Leestafel' aan bod komt, is het van belang om de kinderen aan te leren zich bij binnenkomst meteen te richten op de Agenda. Even kijken wat de bedoeling is van de Leestafel, moet een vanzelfsprekende houding worden, zodat ze zonder interventie van de leerkracht meteen aan de slag kunnen.

Het doornemen van de Agenda is aan de leerkracht, bedoeld om de leerlingen te richten op wat ze gaan leren. Leerlingen luisteren en stellen zo nodig vragen.

Agenda maandag 25 en dinsdag 26 oktober 16.00 Inloop Je ruilt je boeken, levert je huiswerk in, kiest een boek voor in de boekenclub, leest de agenda en de nieuwe woorden. Je gaat een krant lezen. 16.15 Leestafel Je kunt een artikel uitzoeken dat je boeit en waar je een interessant gesprek over kunt voeren. Je doet mee aan het gesprek. 16.40 Agenda doornemen Je weet wat je vandaag gaat leren. 16.45 Woordenschat: semantiseren Je leert de betekenis van 10 nieuwe woorden.	16.50 De leestekst: Lachen, gieren, brullen in het dierenrijk • Lesdoel: Je kunt vertellen waarom dieren lachen en of ze gevoel voor humor hebben. • Leerdoel: Je kunt een tekst beter begrijpen door wat je leest als plaatje in je hoofd te zien. 17.30 Nabespreking tekst Wat weet je nu over het verschil tussen humor en lachen? 17.40 Boekenclub Je maakt door de werkvorm "eerst lezen dan beslissen" kennis met een nieuw boek. 17.50 Woordenschat: consolideren Je maakt een kruiswoordpuzzel waarbij je betekenis van de woorden van deze week oefent. 17.55 Terugblik/vooruitblik Je weet wat je hebt geleerd. Wat vond je interessant?
---	---

Woordenschat: semantiseren

De doelen van het onderdeel Woordenschat zijn:

- Leerlingen kennen het inhoudswoord actief: ze kunnen een betekenis van het woord geven. Bij een betekenisomschrijving kunnen ze het woord noemen.
- Leerlingen kennen de schooltaalwoorden passief: ze herkennen de schooltaalwoorden. De leerlingen herkennen en begrijpen de betekenis van een woord, wanneer het in een zin staat.

Tijdsduur: maximaal 10 minuten.

Werkwijze:

De leerkracht die de week voorbereidt bekijkt de leestekst van de les en selecteert hieruit tien onbekende woorden. Dit kunnen zowel inhoudswoorden als schooltaalwoorden zijn. De nadruk moet liggen op schooltaalwoorden, omdat die ook in andere teksten terug kunnen komen. De leerkracht selecteert volgens de criteria frequentie, nut en betekenisvolle context. De leerkracht kiest vooral woorden die veel worden gebruikt en woorden die de kinderen nodig hebben om de inhoud van de leestekst goed te kunnen begrijpen. De leerkracht kan ook een woord kiezen omdat de betekenis ervan juist in deze context zo goed naar voren komt.

De leerkracht die de lesweek heeft voorbereid, schrijft de woorden (in woordenboekvorm, geen vervoeging) en hun betekenis in de kantlijn van de leestekst. Hij kiest de betekenis die past bij deze tekst; dat is niet per se de exacte betekenis uit het woordenboek. De criteria voor een goede woordomschrijving zijn:

- De omschrijving is kort.
- Er worden geen woorden in de omschrijving gebruikt met een lagere frequentie dan het omschreven woord zelf (bijvoorbeeld 'water' wordt niet omschreven met 'vloeistof').
- De omschrijving is helder geformuleerd, passend bij het niveau van de kinderen (in taal die voor de kinderen direct te begrijpen is).
- De omschrijving is eenduidig: hij heeft alleen betrekking op de betekenis die in de tekst aan de orde is, niet op andere betekenissen (met een + kan worden aangegeven dat het woord meerdere betekenissen heeft).
- De omschrijving is zo nodig aangepast aan de betekenis in de tekst (die anders kan zijn dan de woordenboekbetekenis).
- De omschrijving omvat de juiste voorzetsels en lidwoorden.

Deze woorden worden in de voorbereiding uitgewerkt op A3-formaat en krijgen een plek aan de woordmuur. Bij zelfstandige naamwoorden wordt altijd het lidwoord geplaatst. Indien dit 'het' is, wordt dat rood gedrukt. Het huiswerk sluit aan bij deze 10 nieuwe woorden.

De leerkracht geeft bij elk woord een korte omschrijving van de betekenis. Zo mogelijk wordt een afbeelding getoond en worden ook eventuele afleidingen van het woord in de les genoemd (voorbeeld: de logica heeft een bijvoeglijk naamwoord, namelijk logisch). Bij woorden met een vast achtervoegsel benoemt de leerkracht dit (voorbeeld weerloos: denk ook aan hopeloos, waardeloos enzovoorts wat zegt het achtervoegsel –loos?)

Bij 3-4 woorden maakt de leerkracht gebruik van 'het vierde Uitje van Verhallen': Uitproberen. Bij het vierde Uitje stelt de leerkracht een vraag aan de leerlingen over het woord. Deze vraag doet een beroep op denkkraft, heeft betrekking op meerdere facetten van het woord en stimuleert verbindingen tussen concepten. Doel van het vierde Uitje is leerlingen de gelegenheid geven om het woord te gebruiken en te verbinden met eigen ideeën en ervaringen. Voorbeeld bij het woord 'angst': "Waar heb jij een angst voor en waaruit blijkt dat?" Uit het antwoord kun je als leerkracht meteen opmaken of de leerling de betekenis van 'angst' goed heeft opgeslagen.

Het is de leerkracht die de woorden en de betekenissen aanbiedt. Interacties van leerlingen zijn wenselijk, maar alleen als ze kort en krachtig zijn. De leerkracht gebruikt hiervoor de techniek 'Bliksembeurt' uit 'Teach Like a Champion'.

Tekst

De doelen van de Leestekst zijn:

- Leerlingen durven een tekst aan.
- Leerlingen lezen de tekst kritisch. Je bent niet tevreden als je niet begrijpt wat je leest.
- Leerlingen achterhalen zelf de betekenis van woorden.
- Leerlingen zetten de leesstrategieën* in om de tekst te begrijpen.
- Leerlingen kunnen verbanden leggen tussen hun eigen wereld en de buitenwereld.
- Leerlingen hebben een kritische houding ten opzichte van het 'voor waar aannemen' van informatie.
- Leerlingen inspireren met een uitdagende leestekst.

**voorspellen, ophelderen van onduidelijkheden, samenvatten, vragen stellen, het herkennen van relaties of verwijswaarden. En binnen een alinea of tussen alinea's structuren benoemen zoals: oorzaak/gevolg, verwijzingen, probleem/oplossing, volgorde, opsommingen, tegenstelling/overeenkomsten.*

Tijdsduur: ongeveer 40 minuten (inclusief verwerking/nabespreking)

Werkwijze:

Een belangrijk uitgangspunt is dat het onderwerp van de tekst en de introductie van de tekst door de leerkracht, aanleiding geven tot verwondering. Tekstbegrip wordt in hoge mate gestuurd door belangstelling en motivatie voor een onderwerp.

De leerkracht prikkelt de nieuwsgierigheid, de wil om te weten: iedereen, zowel docent als leerlingen, is gefascineerd door de vragen die het onderwerp oproept. 'Hoe kan dit?' Een mooi voorbeeld vormt een tekst over de hartoperatie van een nog ongeborn baby. Bijna automatisch ontstaat verwondering over deze gebeurtenis. Die verwondering leidt weer tot motivatie om meer informatie te vergaren. Niet alleen de kwaliteit van de tekst bepaalt de belangstelling voor een onderwerp. De rol van de docent is cruciaal: hij is de intermediair tussen het onderwerp en de leerling.

Stappen bij het behandelen van de tekst:

- Tekst selecteren
- Tekst voorbereiden
- Tekst introduceren
- Modellen op maat
- Zelf lezen met een activerende, uitdagende opdracht
- Nabespreken tekst

Selecteren

Leerkrachten stellen hun eigen tekst samen. De basis voor die tekst kan een krantenartikel, tv-interview, Klokhuys-uitzending of een combinatie daarvan zijn. Een geschikte leestekst:

- sluit aan bij de achtergrondkennis en de woordenschat van leerlingen.
- is uitdagend, maar niet té moeilijk.
- sluit aan bij de interesse van leerlingen.
- is prikkelend, motiveert leerlingen intrinsiek tot meningsvorming, discussie, verwondering, nieuwsgierigheid, vernieuwd inzicht, enzovoort.
- is authentiek: leerkrachten kiezen bestaande teksten uit authentieke (niet-schoolse) bronnen.
- brengt leerlingen nieuwe kennis van de wereld bij.
- bevordert de leesmotivatie van leerlingen voor zakelijke teksten.

Bij het selecteren van de tekst houdt de leerkracht ook rekening met de uitgangspunten dat leerlingen 87 procent van de gebruikte woorden reeds moeten kennen en dat per tekst maximaal twee beeldspraken of gezegdes mogen worden genoemd. Ook let de leerkracht op de grammaticale complexiteit van de tekst; hij past te lange zinnen aan en vermijdt te veel verwijs- en relatiewoorden. Bovendien waakt hij voor te grote informatiedichtheid en voorkomt op die manier dat een tekst onnodig complex is.

Tekst voorbereiden

De leerkracht selecteert tien (schooltaal-) woorden die de leerlingen nog niet kennen. Meer over het selecteren van woorden is te lezen in het hoofdstuk over Woordenschat: semantiseren. Vervolgens bepaalt de leerkracht welke achtergrondkennis leerlingen nodig hebben om de tekst te kunnen begrijpen. Het is van belang deze kennis te activeren. Eén element uit de tekst wordt geselecteerd (of hooguit enkele elementen), dat geschikt is om te modelen. Bij het modelen kan worden gefocust op taalkundige elementen, op woord-, zins-, alinea-, en tekstniveau, of op meer metacognitieve elementen (teruglezen, langzamer lezen, aandachtiger lezen, inzetten leesstrategie). De leerkracht bedenkt een prikkelende, niet-schoolse introductie op het onderwerp en denkt na over een leesvraag of een geschikt aandachtspunt voor de leerlingen, als eerste opstap.

Tekst introduceren (maximaal 5 minuten)

Dit is een cruciaal moment. Gaat het goed, dan profiteren de leerlingen daar de hele les van. Uitgangspunt is dat tekstbegrip in hoge mate samenhangt met belangstelling voor het onderwerp. Helaas is niet iedere leerling bij voorbaat gemotiveerd voor een onderwerp. Het is de taak van de leerkracht om die belangstelling op te roepen: hij is de verbindende schakel tussen het onderwerp en de leerling. Een prachtig voorbeeld is te zien op YouTube. Dirigent Ivan Fischer introduceert Beethoven en zijn muziek ('The Beethoven interview'). Hij doet dat op een manier die zelfs de meest verstokte muzikater ogenblikkelijk naar de cd-winkel doet rennen. Tips voor een pakkende introductie:

- Gebruik beeldmateriaal (niet altijd filmpjes, maar ook bijvoorbeeld foto's of voorwerpen)
- Als je beeldmateriaal gebruikt, zorg er dan voor dat elementen uit de tekst terugkomen in het beeldmateriaal.
- Wees uitermate enthousiast
- Maak het spannend
- Toon verwondering
- Stel vragen aan jezelf en aan de leerlingen
- Leid de leerlingen via vragen naar de tekst
- Geef aan wat het thema van de tekst is
- Laat de leerlingen verbinding maken met hun eigen bestaande achtergrondkennis
- Laat de leerlingen verbinding maken met hun eigen persoonlijke ervaringen
- Houd de zaag scherp: zorg dat de leerlingen op het puntje van hun stoel zitten (houd de introductie kort)

Modelen

Bij modelen vertelt de leerkracht hardop wat er tijdens het leesproces in zijn hoofd gebeurt: hij vertelt de leerlingen hoe hij het aanpakt om deze tekst goed te begrijpen. Hij doet de strategieën die hij als geoefende lezer automatisch gebruikt, hardop voor. De leerlingen ervaren een 'ping-moment': er gebeurt iets in hun hoofd. Op de BSA gelden bij het modelen de volgende uitgangspunten:

- Kort en krachtig: modellen wordt slechts kort ingezet
- Doelgericht: er wordt doelgericht een stukje tekst gemodeld dat voor de leerlingen problematisch of interessant zou kunnen zijn. Dit hoeft dus niet het begin van de tekst te zijn. Het kan ook een moeilijke alinea zijn of een interessant verband tussen verschillende tekstdelen. Uitgangspunt is dat leerlingen zich bewust worden dat er stukjes tekst zijn die meer aandacht behoeven en dat je daar je leesgedrag op aan kunt passen.
- Na afloop: de leerkracht kan ook kiezen voor 'na-modellen'. De leerlingen hebben dan zelf eerst een tekst gelezen. De leerkracht laat vervolgens zien hoe hij/zij zo'n lastig / interessant stukje tekst zelf aanpakt.
- Expliciet: wanneer wordt gemodeld, geeft de leerkracht altijd expliciet aan dat dit modellen bedoeld is om te laten zien hoe je zo'n moeilijk of interessant stukje tekst aan kunt pakken, waarom hij juist dit stukje tekst heeft gekozen om te modellen, wat de leerlingen daarvan kunnen leren. Wanneer er gemodeld wordt is dit expliciet een taak van de leerkracht: er wordt niets gevraagd en is er geen interactie met de groep.

Actief (samen) lezen

De tekst wordt per alinea doorgenomen. Daarvan wordt één alinea gemodeld. De overige alinea's worden per alinea zelfstandig gelezen en vervolgens klassikaal besproken. Op deze manier wordt gecontroleerd of de inhoud en de verbanden in de tekst begrepen zijn. Op het moment dat de leerlingen zelfstandig de alinea's lezen, semantiseren zij de geselecteerde woorden. Ze lezen de betekenis en begrijpen wat de zin of de alinea inhoudt. De leerkracht kan de leerlingen daarnaast mondeling een aandachtspunt of leesopdracht meegeven. Dit is geen vaste opdracht, het is een hulpmiddel bij het actief en kritisch lezen. Het doel is leerlingen zelf na laten denken over hoe ze een tekst aanpakken en veel eigen verantwoordelijkheid bij de leerlingen leggen, vanaf het begin. Terwijl de leerlingen zelfstandig lezen, inventariseert de leerkracht welke stukjes tekst bij meerdere leerlingen een vraagteken krijgen, ten behoeve van het eventueel 'na-modellen'. Hij helpt leerlingen bij die tekstdelen waarbij zij een vraagteken hebben gezet. De leerkracht kan bij een klein groepje leerlingen gaan zitten en vragen of ze hardop willen modellen. Ook inventariseert de leerkracht welke woorden door leerlingen zijn aangestreept, zodat de eventueel in de groep kunnen worden gesemantiseerd.

Diep tekstbegrip

Diep tekstbegrip ontstaat als een lezer gebruik maakt van een situatiemodel (een 'plaatje' in zijn hoofd) om een tekst te begrijpen. Dit situatiemodel bouwt hij op door informatie uit de tekst samen te voegen met wat hij al weet. Het creëren van een dergelijk situatiemodel wordt gezien als een diepe vorm van tekstverwerking. Tijdens het lezen controleert de lezer (monitoren) of zijn situatiemodel nog klopt. Inconsistenties lost hij op door of zijn situatiemodel aan te passen of door de tekst opnieuw te lezen, en door verbanden te leggen tussen verschillende zinsdelen en met eigen kennis. Lezers die 'diep' lezen begrijpen ook datgene wat er niet staat, wat geïmpliceerd wordt. Zij kunnen tussen de regels door lezen en op grond van voorkennis leiden ze zaken af (inferenties maken).

Voor het modellen van het lezen met een situatiemodel kunnen leerkrachten de volgende vragen gebruiken:

- Wat gebeurt er in je hoofd?
- Wat zie je voor je?
- Klopt het nog?

Meer informatie op:

https://www.youtube.com/watch?v=K5E-zs_5c7c&feature=youtu.be

<http://www.kenniscentrumbegrijpendlezen.nl/voortgezet-onderwijs/wat-zegt-onderzoek.aspx>

Nabespreking (maximaal 5 of 10 minuten)

Tijdens de nabespreking worden de ervaringen van de gelezen tekst in de groep besproken. Belangrijk hierbij is dat de inhoud van de tekst helder is voor alle leerlingen, voordat er gepraat kan worden naar aanleiding van de tekst. Bij dat laatste ontstaat verdieping of discussie. Gerichte vragen bij dit laatste onderdeel kunnen zijn:

- Ik vraag me af of dat wel zo is
- Wat vind jij daar nu van?
- Hoe kan dat nou? Ik denk dat de meningen daarover verschillen.

- Is dat wel waar?
- Weet je dat wel zeker?

Onderzoek

De doelen van het onderzoek zijn:

- Leerlingen ontwikkelen een academische houding.
- Leerlingen oefenen zelfstandig het begrijpend en kritisch lezen van teksten.
- Leerlingen oefenen mondelinge taalvaardigheden.
- Leerlingen werken aan denkvaardigheden als analytisch, creatief en kritisch denken.
- Leerlingen werken aan metacognitieve vaardigheden zoals reflecteren, feedback geven en samenwerken.
- Leerlingen ontwikkelen onderzoekvaardigheden.

Tijdsduur: 40 minuten

Werkwijze:

Leerlingen doen onderzoek naar aanleiding van een gegeven tekst/onderwerp. Dit onderwerp moet zodanig gekozen zijn, dat het een rijke bron is voor divers onderzoek. Op dag twee begint het onderzoek met een korte terugblik op de tekst-les.

We nemen de leerlingen mee bij het doen van onderzoek aan de hand d.m.v. een onderzoeksblad. Op dit blad staan enkele deelonderwerpen met richtvragen. Dit zijn open vragen uit een van de hogere categorieën van de Taxonomie van Bloom.

We geven de leerlingen vaak succescriteria mee. Dit zijn 'voorwaarden' waaraan een succesvol onderzoek en/of succesvolle presentatie dient te voldoen. Dit helpt ons en de leerlingen om na afloop gericht feedback te kunnen geven op de kwaliteit van het proces en/of het product.

De onderzoekscyclus

De onderzoekscyclus neemt de leerlingen stap voor stap mee door de verschillende fasen van het onderzoek. De leerlingen krijgen de onderzoekscyclus in zijn geheel aangeboden, maar we bepalen per lesmoment op welke stap we de nadruk leggen (of welke we weglaten).

De eerste periode van het schooljaar ligt de nadruk vooral op de eerste fasen: verwonderen en verkennen (en op kleine schaal uitvoeren).

Bij het 'verwonderen' gaat het er vooral om dat kinderen met een nieuwsgierige blik (leren) kijken naar de wereld om hen heen en dat zij daarbij vragen kunnen formuleren.

Bij 'verkennen' gaat het er vooral om dat leerlingen zich realiseren wat zij al weten en wat zij nog meer willen weten. Ze gaan vervolgens verschillende bronnen bekijken/lezen en bepalen wat ze nog zouden willen onderzoeken.

Uiteraard gaan zij het onderzoek daarna ook op kleine schaal uitvoeren. Ze worden hier stap voor stap doorheen geloodst en dit wordt later verdiept.

De fase 'onderzoek opzetten' wordt op de BSA niet toegepast.

Nadat de eerste periode is afgelopen (we koppelen hier geen tijdschema aan, omdat we het laten afhangen van de algehele ontwikkeling in de groepen) beginnen we aan de tweede periode.

In deze periode geven de leerkrachten met name instructie op het onderzoek uitvoeren. We diepen daarbij de onderzoekvaardigheden uit zoals hiernaast schematisch weergegeven. We beschrijven hieronder de vaardigheden die we leerlingen aanleren.

Wees nieuwsgierig: leerlingen uitdagen om steeds meer te willen weten en vragen te blijven stellen en bijzondere dingen op te merken.

Neem waar: leerlingen uitdagen om alle zintuigen in te zetten en de tijd te nemen om iets waar te nemen. De leerling motiveren om open te staan voor onverwachte dingen. De leerling uitdagen om precies te zijn in de eigen formulering.

Gebruik je verbeelding: leerlingen uitdagen om zich situaties voor te stellen, vragen te stellen en voorspellingen te doen. De leerling uit te dagen ook ongewone kanten te bedenken.

Trek in twijfel: leerlingen uitdagen om alle informatie in twijfel te trekken, klopt het wat hij/zij zegt/doet? Leerlingen kritisch leren kijken naar bronnen en te zoeken naar bewijs en tegenbewijs.

Hak in stukken: leerlingen uitdagen goed te kijken naar hoe iets in elkaar steekt. Zaken weg te laten die voor het onderzoek niet relevant zijn en de diepte in te gaan bij stukken die juist wel relevant zijn.

Deel ideeën: leerlingen uitdagen te delen hoe zij denken. Leerlingen leren open staan voor (andere) ideeën van anderen.

Ontdek de samenhang: leerlingen uitdagen om patronen en samenhang te zien.

Reflecteer: leerlingen uitdagen te reflecteren op hun eigen onderzoek en kritisch te zijn om hun eigen bevindingen. Tevens het verwerken en betrekken van gekregen feedback bij het vervolg van hun onderzoek.

Tot slot werken we in de laatste periode (of: voegen we als laatste toe) de onderdelen 'Concluderen' en 'Presenteren'. Hier maken we overigens onderscheid in:

- Presentatie van het proces: dit komt al eerder aan bod. Hierbij kijken we met de leerlingen kritisch naar hoe het onderzoek of de onderzoeksfase verlopen is en wat eventueel beter kan.
- Presentatie van de resultaten: dit komt in de laatste periode aan bod. Hierbij staan we, na het doen van het onderzoek, stil bij de mogelijkheid van presenteren. Leerlingen denken bij een presentatie al snel aan een PowerPoint, maar wij dagen kinderen ook graag uit om op een andere manier hun onderzoekresultaten te presenteren:
 - PowerPoint
 - Poster
 - Interview
 - Krantenartikel

Het toevoegen van een presentatie is uitermate geschikt bij een 3 daagse lessenserie. Daarbij kan er overigens ook voor worden gekozen om de onderzoekscyclus twee keer te doorlopen, zodat (op basis van gerichte feedback) er een beter onderzoek kan plaatsvinden.

Thema

Eén keer per jaar werken we tijdens de 'Themaweken' uitgebreid aan een thema. Doel van deze Themaweken is om de motivatie van leerlingen te vergroten door hun de gelegenheid te geven zich meerdere dagen te verdiepen in een onderwerp. Een neveneffect is dat het voor afwisseling in het programma zorgt. Tijdens deze Themaweken werken leerlingen zeven lesdagen aan één onderwerp. De thema's zijn breed en bieden daardoor mogelijkheden voor uiteenlopende deelonderwerpen en deelonderzoeken. Voorbeelden zijn robots en Pangea.

Tijdens de Themaweken wordt de wetenschap letterlijk in huis gehaald, bijvoorbeeld door universitaire studenten te vragen een workshop te geven. De leerlingen presenteren hun bevindingen op het onderzoek op een bijzondere manier. Ze schrijven bijvoorbeeld een tekst over hun onderzoek. Dat kan een verhalende tekst zijn of een informatief artikel. Een selectie van deze teksten kan worden gepubliceerd in een editie van de BSA Courant.

Bijzondere verwerkingsvorm

Debat

De doelen van het debat zijn:

- De leerlingen kennen de regels van het debatteren
- Begrijpend luisteren
- Precies formuleren
- Argumenteren en discussiëren
- Vergroten van de woordenschat

Tijdsduur: maximaal 40 minuten

Werkwijze:

Debat is een bijzondere vorm van presenteren. Aan een debat gaat daarom altijd onderzoek vooraf. Tijdens het onderzoek verdiepen de leerlingen zich in de standpunten rond een bepaald onderwerp en halen de leerlingen argumenten uit teksten. De leerkracht geeft een eenduidige stelling. De leerkracht modelt een vaardigheid die in het leerdoel omschreven staat en geeft instructie over de debatvorm. De leerlingen krijgen ook een standaard waaraan zij proberen te voldoen. Hierna krijgen de leerlingen tijd om zich voor te bereiden, waarna het debat kan starten. Na afloop is er tijd voor een nabespreking.

Op de site <http://www.debatindeklas.nl/debatvormen/> zijn diverse debatvormen en oefenvormen te vinden.

Boekenclub

De doelen van de Boekenclub zijn:

- Lezen stimuleren; ervoor zorgen dat leerlingen meer leeskilometers maken.
- Het ontwikkelen van de literaire competentie, waardoor leerlingen betere lezers worden.

Tijdsduur: 15 minuten

Werkwijze:

We willen graag dat leerlingen *meer* boeken lezen en bovenal dat ze gaan kiezen voor uitdagendere boeken en dat ze verschillende schrijvers en genres gaan uitproberen. Diverse onderzoeken tonen aan dat vrij lezen en voorlezen, een positief effect hebben op de taalontwikkeling van leerlingen. Veel lezen: verhoogt het tekstbegrip, zorgt voor een uitbreiding en verdieping van de woordenschat en verbetert de schrijfstijl, spelling en grammatica (Mol en Bus 2011). Uit het onderzoek van Kortlever en Lemmens blijkt wel dat het van belang is *wat* kinderen lezen. Om echt het positief effect te benutten is het nodig dat leerlingen boeken lezen die van een hoger niveau zijn (Kortlever & Lemmens, 2012).

Wel is het de bedoeling dat de leerlingen de extra boeken thuis gaan lezen. Op de BSA wordt hun enthousiasme gewekt, leren ze meer over boeken en gaan ze met elkaar in gesprek over boeken. Bij de gesprekken staat de leesbeleving centraal.

Leesgedrag

Hiermee worden activiteiten bedoeld die leerlingen stimuleren om meer te lezen en om gevarieerd te lezen. Zoals activiteiten om nieuwe boeken en schrijvers te leren kennen, gesprekken over leesgedrag, het in een leeslog bijhouden van wat wordt gelezen of het maken van een boekenposter.

Leesbeleving

Hiermee worden activiteiten bedoeld die leerlingen tot betere lezers maken. Bij deze activiteiten wordt gewerkt aan het beter begrijpen van verhalen, het samen beleven van verhalen en het verwerken en betekenis geven aan verhalen. Ook: het verbanden leggen met eigen ervaringen en andere gelezen boeken. Geschikte activiteiten zijn het aanleggen van een literaire woordenlijst, het 'kort boekgesprek' en het werken met de 'vragen van Chambers'.

Voortgangsrapportage

Feedbackverslag/gesprek

Aan het begin van elk studiejaar vullen leerlingen in aan welke leerpunten zij gaan werken. Twee keer per jaar is er een moment waarop zij formeel verslag doen van de ontwikkeling op deze punten. De eerste keer is medio december en de tweede keer medio juni.

Beide keren wordt er een feedbackverslag ingevuld door zowel de leerling als de leerkracht. De leerling reflecteert daarbij op de gestelde doelen.

Feedbackformulier door leerling

Naam:

1. Aan welke punten heb je afgelopen periode gewerkt? Noem er maximaal 3.

1	
2	
3	

De leerkracht reflecteert op de onderdelen van de “Academische houding”, te weten Ambitie, Nieuwsgierigheid, Zelfstandigheid en Lezen. Ze geven daarbij een beoordeling:

- betekent: ver onder het niveau dat je in deze groep mag verwachten*.
- betekent: onder het niveau dat je in deze groep mag verwachten*.
- + betekent: boven het niveau dat je in deze groep mag verwachten*.
- ++ betekent: ver boven het niveau dat je in deze groep mag verwachten*.

Feedbackformulier door leerkracht

	M6	E6	M7	E7	M8	E8
Datum						
Leerkracht						

Ambitie

Uitdagingen: je houdt van uitdagingen en je hebt de neiging moeilijke opdrachten te kiezen.						
M6		--	-	+		++
E6		--	-	+		++
M7		--	-	+		++
E7		--	-	+		++
M8		--	-	+		++
E8		--	-	+		++

Nadat de formulieren zijn ingevuld vindt er op de BSA een voortgangsgesprek plaats met de leerling, de ouder en de leerkracht. Hierbij vertelt de leerling aan de hand van de rapportage over zijn ontwikkeling. De leerkracht vult aan waar nodig.

Contact met de scholen

Nadat de formulieren met de kinderen en de ouders zijn besproken (en aan hen zijn meegegeven) wordt het formulier verstuurd aan de leverende scholen. Enige tijd later vindt op de school een gesprek plaats tussen een BSA docent en de intern begeleider van de school. Hierbij wordt de voortgang besproken en komen eventuele knelpunten aan bod. Tevens wordt in dit gesprek de verbinding gelegd tussen de ontwikkeling op het gebied van academische vaardigheden (wordt getoetst op de BSA) en de ontwikkeling op het gebied van begrijpend lezen en woordenschat (dit wordt op de school met CITO getoetst.)

Cultuur

“BSA Zaanstad is geen school, maar er wordt wel excellent onderwijs geboden.”

In de kern is dat waar het om gaat. In onze cultuur zie je dat terug. We werken niet met een schoolbel, hebben geen lange lijsten met schoolregels en ons overleg is vooral gericht op het verbeteren van de onderwijskwaliteit en minder op praktische zaken.

Altijd welkom / thuis komen

BSA-leerlingen zijn altijd welkom bij de BSA. Dat betekent uiteraard op lesdagen (als zij iets eerder binnen willen komen dan 16 uur dan is dat geen probleem), maar ook op dagen dat zij geen les krijgen. Ze kunnen deze vrije ruimte gebruiken om boeken en/of kranten te lenen. De BSA is meer dan een leslocatie. De BSA moet voor kinderen voor een deel voelen als “thuiskomen”. Eten en drinken is dan ook toegestaan tot dat de lessen beginnen. Kinderen zorgen er zelf voor dat dit netjes wordt geregeld. Alleen “normaal” eten is toegestaan. Dus geen ongezonde snacks of koolzuurhoudende (energie)drankjes.

Ook voor leerkrachten is werken op de BSA een gevoel van thuiskomen. Zij voelen zich vrij om ook op “niet-werkdagen” binnen te lopen en we werken vanuit motivatie en niet vanuit een taakbeleidsinstrument. Het gedrag past, op een professionele manier, bij “thuiskomen”. Het gebruik van het pand is net zoals dat thuis gaat. Op het moment dat de kinderen arriveren richten we ons volledig op het bieden van onderwijs.

Gericht open

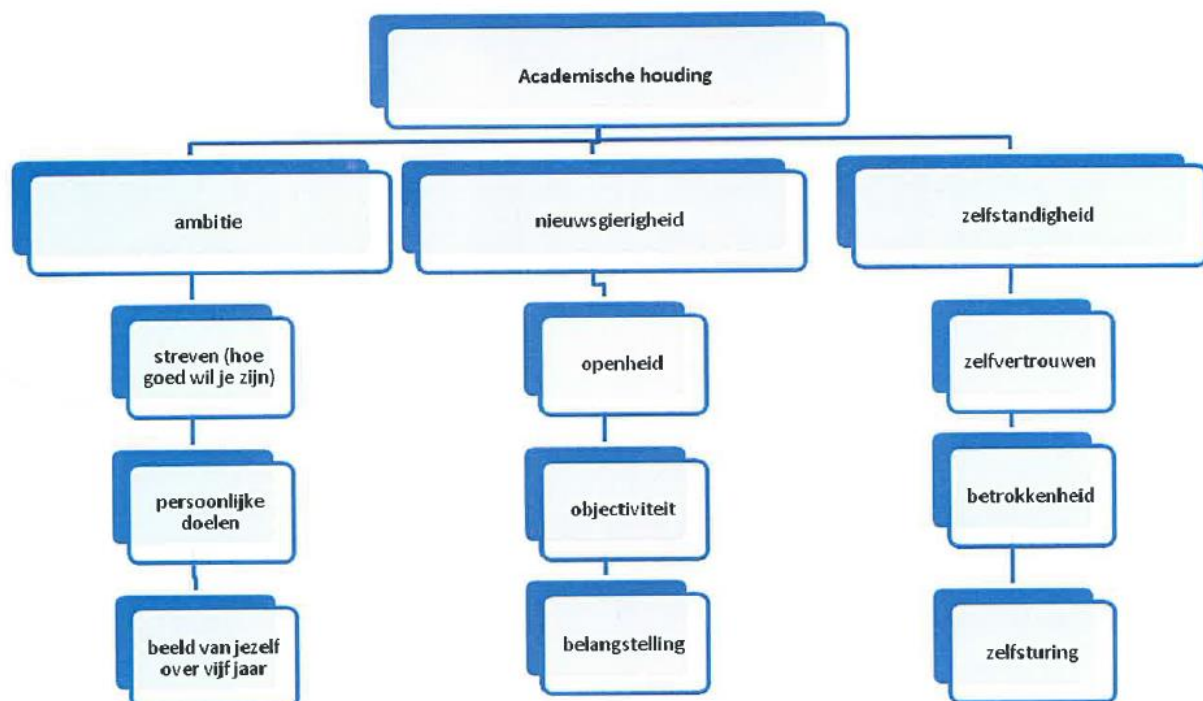
Zoals gezegd is de BSA voor kinderen van de BSA altijd toegankelijk. Die sfeer bewaken we met elkaar. Dat betekent dat kinderen die niet op de BSA zitten ook niet zonder reden binnen kunnen komen.

Onze ouders willen we hetzelfde bieden. Zij kunnen bij de BSA terecht voor een gesprek, het uitzoeken van een boek of krant of op uitnodiging van de leerkrachten en/of directeur. We nemen de feedback van ouders serieus.

Personeel

Al het personeel op de BSA is hoog opgeleid. Dit maakt hen tot excellente leerkracht, excellente directeur. Dat kwaliteitskenmerk bewaken we met elkaar. Dit betekent bij nieuwe sollicitaties: strenge eisen en het vraagt iets van ons gedrag en houding:

- We begroeten kinderen persoonlijk en maken daarbij oprecht contact.
- Onze kledingstijl is gepast, we geven les en nemen dat vak zeer serieus.
- We communiceren beleefd en correct.
- Leerlingen spreken ons met juf/meester + voornaam aan. Verbasteringen als "juffie" of alleen de voornaam, accepteren we niet.
- We zijn trots op onze BSA, dat is aan onze houding te zien. We laten aan kinderen elke dag opnieuw merken dat we er zin in hebben.
- Dit alles is samen te vatten in: we hebben een academische houding. In onderstaand schema is te zien wat we daar allemaal onder verstaan. Dit verwachten we van onze leerlingen en deze eigenschappen verwachten we ook van alle teamleden.

Duurzaamheid

We bieden duurzaam onderwijs. Dit betekent dat we kinderen niet zozeer iets willen leren voor de korte termijn, maar hen voldoende “body” willen geven voor de rest van hun leven. We leren kinderen niet alleen nieuwe woorden of leestechnieken, maar leren kinderen een manier van leren aan die ze de rest van hun leven kunnen toepassen. Plezier in leren, het vergroten van kennis van de wereld en de goede vragen stellen, staan daarbij centraal. De kennis die wij daarover hebben, delen wij graag. Allereerst natuurlijk met de scholen die BSA kinderen “leveren”, maar ook met andere basisscholen binnen Agora en Zaan Primair. Wij willen dat zoveel mogelijk kinderen van ons excellente onderwijs kunnen meeprofiteren. De duurzaamheid zitten dan ook in het curriculum, duurzaam integreren in de scholen.

Duurzaamheid is ook zichtbaar in het gebouw:

- De meubels zijn zoveel mogelijk gemaakt van natuurlijke materialen, gemaakt door vakmensen uit de Zaanstreek.
- We zamelen afval zoveel mogelijk gescheiden in.
- We proberen het aanbod (kranten) meerdere keren te gebruiken, door deze bijvoorbeeld te delen met leverende scholen.

Passend aanbod

Alle kinderen welkom

Op de BSA geldt: alle kinderen die voldoen aan de selectiecriteria (zie schema hieronder) zijn welkom.

Goede resultaten, nieuwsgierig en geen gedragsproblemen!!! De toppers!!!

Doelgroep: onderpresteerders of “high potentials”

Onderpresteerder: leerling presteert structureel minder dan hij, op grond van zijn capaciteiten zou kunnen, en belandt als gevolg daarvan, ten onrechte op het VMBO.

High potential: leerling presteert conform de verwachting, en stroomt ook uit naar het HAVO/VWO. Hoewel de leerling niet onder presteert zou hij toch baat hebben bij een uitbreiding van onderwijsleertijd.

Resultaten

Cito rekenen laatste 3 toetsen (overwegend I en II scores)

Cito begrijpend lezen laatste 3 toetsen (minimaal IV score, voorkeur vanaf III scores)

Cito (lees-)woordenschat vanaf laatste 3 toetsen (geen ondergrens)

Werkhouding

- heeft brede interesse
- is leergericht/betrokken
- heeft doorzettingsvermogen
- maakt huiswerk
- kan samenwerken

Motivatie

Ouders zijn gemotiveerd om hun kind te ondersteunen, te stimuleren en te brengen en te halen.

Gedrag

- het onderpresteren mag niet te wijten zijn aan gedragsproblemen en het gedrag mag geen belemmerende invloed hebben op het onderwijsproces in de BSA groep.
- levert een positieve bijdrage aan het pedagogisch klimaat
- levert een positieve bijdrage aan het lesverloop, heeft een goede luisterhouding

Passend onderwijs

Zoals gezegd is iedereen welkom op de BSA. Toch kunnen er kinderen, na het doorlopen van de selectiecriteria, worden aangemeld met specifieke onderwijsbehoeften (bijvoorbeeld aanpassing noodzakelijk aan het gebouw o.i.d.) In dat geval geldt onderstaand schema:

1. Ons principe is: iedereen is welkom op de BSA. De selectiecriteria zijn daarbij leidend. Aan de BSA i.s.m. de school en ouders de opdracht om daar een passende invulling aan te geven.
2. Indien er aanpassingen nodig zijn, dan wordt samen met ouders, de projectleider / directeur en de leverende school gekeken of dit op de BSA (i.s.m. betrokkenen) te organiseren is.
3. Zijn er specifieke aanpassingen nodig (gebouw, middelen, ondersteuning) dan wordt deze aanvraag ingediend bij de stuurgroep. Dit gebeurt vanuit de leverende school i.s.m. de BSA.

Contact met ouders/externen

Contacten met ouders

De basisscholen zijn leidend in het contact met ouders voor wat betreft het overleg over het vervolgonderwijs. Wij voorzien de scholen van input. Daarnaast communiceren wij met ouders over praktische zaken als:

- Lesuitval
- Lesrooster
- Bijzonderheden BSA
- Huiswerk

Over de voortgang maken we een rapportage, deze bespreken we eerst met leerlingen en ouders en vervolgens met de leverende scholen. Hierdoor bewaken we een eenduidige informatievoorziening.

Het (informerend) contact met ouders verloopt altijd via SocialSchools. Bij de start van de BSA Zaanstad verzorgt de projectleider / directeur algemene informatie aan alle ouders en gebruiken leerkrachten SocialSchools alleen voor de genoemde praktische zaken.

Wij vinden het niet bij onze BSA cultuur horen om met ouders contact te leggen via social media. De enige uitzondering hierop is Twitter. Het account BSA_Zaanstad wordt beheerd door de projectleider / directeur, de communicatie hierbij is eenzijdig. Voor alle berichten via Twitter is de projectleider / directeur verantwoordelijk.

Contact met scholen

Leerkrachten bespreken de voortgang zelf met de leverende scholen. In principe wordt dit contact onderhouden met de verantwoordelijke intern begeleider. Als daar een leerkracht bij wil aanschuiven van de leverende school is dat prima.

Digitaal verlopen deze contacten zoveel mogelijk via SocialSchools. Mocht er intensiever contact nodig zijn dan kan dat geregeld worden via het mailadres voorletter.achternaam@bsa-zaanstad.nl

Contact met externen

Contact met externen wordt in principe onderhouden door de projectleider/directeur. Mocht het toch nodig zijn om als leerkracht contact op te nemen met een externe dan verlopen deze contacten zoveel mogelijk via SocialSchools. Mocht er intensiever contact nodig zijn dan kan dat geregeld worden via het mailadres voorletter.achternaam@bsa-zaanstad.nl